

Monumentnummer*: 524816

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 04 november 2002
Kadaster deel/nr 82981/56

Woonplaats*	Gemeente*		Provincie*				
Amsterdam	Amsterdam		Noord-Holland				
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Arie Biemondstraat	101			1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	103			1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	105 A	A		1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	107 A	A		1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	109 A	A		1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	111			1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	109 B	B		1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	107 C	C		1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	107 B	B		1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	105 B	B		1054 PD	Amsterdam		
Nicolaas Beetsstraat	305			1054 NZ	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	109 C	C		1054 PD	Amsterdam		
Arie Biemondstraat	113			1054 PD	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Amsterdam	Q				9017		
Amsterdam	Q				9172		
Amsterdam	Q				8551		

Omschrijving**

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

Het voormalige LABORATORIUM (3) voor de pathologische anatomie is onderdeel van het Wilhelmina Gasthuiscomplex. Het is gebouwd in 1927 naar zakelijk-expressionistisch ontwerp van A.R. Hulshoff van de dienst Publieke Werken op een onregelmatige samengestelde plattegrond met in hoogte variërende, in- en uitspringende kubische bouwvolumes rondom het centrale torenachtige trappenhuis met hoofdentree. Het is een strak bakstenen gebouw met een sterke horizontale en verticale belijning en rechthoeken, die verwantschap tonen met de Amerikaanse architectuur uit de periode van F.L. Wright. De bakstenen bouwvolumes worden geleed door verdiepte stalen vensters met onderverdeling, natuurstenen lijsten en geometrische ornamenten, veelal bij de hoeken en afgesloten met licht overstekende platte daken. De strakke bakstenen wanden en daklijsten, evenals de terugliggende stalen kozijnen zijn kenmerkend voor de stijl en kracht van de bouwmassa. De twee zijvleugels sluiten T-vormig op het trappenhuis aan. De grote vleugel is aan de voorzijde elf traveeën breed en loopt parallel aan het Jacob van Lennepkanaal en telt naast de begane grond drie verdiepingen onder een plat dak. Een hoek is afgeschuind, de korte zijgevel is drie traveeën breed. Ook aan de achterzijde kent de brede hoofd vleugel een erkerachtige afronding van de hoek. Boven een lager bouwdeel tegen de achterzijde zijn nog zeven van de in oorsprong acht segmentvormige vensters in de achtergevel te zien. Het lagere bouwdeel onder een bijzondere schilddakvormige lichtkap heeft acht hoge twintigruits vensters met stalen roedenverdeling. Ook de korte gevel van de haakse vleugel aan de Jacob van Lennepkanaal is drie traveeën breed. De vensters van het souterrain hebben een twaalfruits verdeling. Het samengestelde westelijk bouwvolume heeft een brede vensterpartij opgebouwd uit geschakelde vensters met zware tussenposten en tienruits ramen. Verder worden hier hoge vensters afgewisseld met kleine vierkante vensters. Het meest westelijke deel van het bouwvolume kraagt uit en wordt ondersteund door vier pijlers die zijn gesierd met bouwbeeldhouwwerk van Hildo Krop. De pijlers zijn aan beide zijden bewerkt. De voorstellingen zijn in hardsteen uitgevoerd, circa 205 cm hoog en beelden uit: Een man met pijl en boog, een man met neerdalende vogel, een vrouw met handen naast de schouders, een vrouw met kelkbloem, een vrouw met vlammend hart in de hand, een vrouw een vogel koesterend in de handen, een man met Phoenix, een man met zittende adelaar op rechterarm. Ook hier bevindt zich een glazen lichtkap. De onder de uitkraging tot stand gekomen gaanderij strekt zich verder uit parallel aan de Nicolaas Beetsstraat, ook hier bevinden zich zware tussenposten. De accentuering met beeldhouwwerk en zware tussenposten en fries en gaanderij diende de monumentalisering van de hier eertijds gelegen begrafenisaula. Tegen een kort bouwvolume van het hoofdgebouw, als doorloper naar de Nicolaas Beetsstraat, bevindt zich hier parallel aan die straat, een haakse vleugel van drie bouwlagen. Op de verdiepingen telt deze vleugel zeven traveeën in de lengte en drie in de breedte. Het langgerekte open terrein aan de Nicolaas Beetsstraat wordt begrensd door een metalen hek op stenen voeting en met poorten. De hekpijler-bekroningen zijn van de hand van Hildo Krop: 'Troost' (links, staand mensenpaar, ernstig beschadigd) en 'Herinnering' (rechts, zich terugtrekkende vrouwenfiguur met klokbloem), beide van hardsteen en (in oorsprong) circa 74 hoog. Aan deze zijde bevindt zich een klein facilitair gebouwtje van één bouwlaag onder zadeldak met pannen en met verscheidene toegangen. De hoofdtoegang tot het voormalige laboratorium is gelegen in een risalerend bouwvolume waarin onder meer het trappenhuis is ondergebracht. Dit volume is hoger opgetrokken dan de overige bebouwing. Een buitentrapp leidt naar een bordes, waarna een dubbele houten toegangsdeur onder luifel toegang verleent tot het hoofdgebouw. Het trappenhuis heeft hoge en in twee groepen van drie geschakelde vensters met respectievelijk 15- en 21-ruits ramen met stalen roedenverdeling. Het metselwerk is uitgevoerd in Noors- of kettingverband. In de hooggelegen blinde geveldelen bevindt zich aan vier zijden een uurwerk zonder wijzerplaat, maar met de uuraanduiding in het metselwerk. Een witgepleisterde uitkraging sluit de gevels recht af. Het bouwbeeldhouwwerk van Hildo Krop als bekroning boven de hoge vensterpartij bestaat uit een lijst met aan weerszijden adelaars in terracotta en daartussen twee dito mannen- en twee dito vrouwenfiguren voor ondiepe concave ruggesteunen. De beelden zijn circa 125 cm. hoog. Aan de linkerzijde van de luifel bevindt zich een tufstenen versiering (ca. 100 cm.) van de hand van Hildo Krop

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

voorstellende een toorts met een vlucht zwaluwen. Verder bij de hoofdingang met natuursteen afgedekte gemetselde bortsveringen en een zijingang naar de vleugel. Aan weerszijden van de hoofdingang nog een tweetal tufstenen versieringen van Krop, in de eveneens tufstenen enkadrering van de hoofdtoegang (circa 25-33 cm.): Een vrouw met gebogen hoofd steunend op hand, maansikkel en sterren (het symbool van rust) en verder een mannenkop en stralende zon (symbool van energie). Inwendig is het trappenhuis met dubbele bordestrap nog oorspronkelijk. De hal is hoger gelegen en vanaf de verdieping is de vloer van de bordessen met houten parket belegd; ook de traptreden zijn van hout. Geheel rechts van het voormalige laboratorium bevindt zich nog een facilitair gebouwtje op T-vormig grondplan, met één bouwlaag, met vensters met opvallende vierruits houten roedenverdeling en onder twee ingestoken zadeldaken met pannen. Deze is middels een lage gang met kleine vierkant vensters aan de zijde van het Jacob van Lennepkitaal verbonden met het laboratorium.

Waardering

Het uit 1927-1928 daterende voormalige laboratorium voor de pathologische anatomie is van algemeen belang wegens cultuur- en architectuurhistorische waarde als overwegend gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een onderzoeksgebouw in zakelijk-expressionistische trant en als historisch-functioneel onderdeel van het voormalige Wilhelmina Gasthuis.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Laboratorium

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument